

הידוש של מקרא

פרשת וארא

חידשה בזה תורה. וגם למאי נפק"מ דאח"כ לא היו כן.

ולגבי מה דכתב באור החיים הק', אולי יש לומר דכוונתו על מה דכתב הוא לעיל בסמוך, דשם ביאר דמה דכתיב ויעש היינו דמיד בכלות הקב"ה לצוותם מיד עשו כן, וממילא על זה אמר דזה היה רק בדברם אל פרעה היינו ביום הראשון, אבל אח"כ לא עשו ציווי ה' ממש בגמר צוותם, אלא אח"כ או למחר וכדומה, ולכך אמר הכתוב לשון בדברם היינו לשון עבר.

רק דא"כ צריך עדיין ביאור מה עניין עשות הציווי מיד בכלותו לצוות למה דהיו בני שמנים ושלוש ושמנים.

ועיין בספורנו דביאר דבא הכתוב לחדש דעל אף זקנותם שהיו בני שמנים ושלוש ושמנים, השכימו והזדרזו לעשות ציווי ה'.

וממילא לפי זה ניחא דדבר זה שעשו ציווי ה' ממש בגמר צוותו להם וכדביאר באור החיים עשו כן אפי' שהיו לעת זקנותם, רק דדבר זה היה רק ביום הראשון ולא בכל הציוויים שציווי ה'.

ואולי לפי זה גם יש לבאר הא דכתיב ויעש ואח"כ וכן עשו, דמה דכתיב בתחלה ויעש היינו דהיות ומיד בכלות ה' לצוותם עשו כן, ממילא כלפי ציווי ה' כתיב ויעש, דמיד נעשה ציווי זה, ולכך נכתב בלשון יחיד

ויעש משה ואהרן כאשר צוה ה' אתם כן עשו: ומשה בן שמנים שנה ואהרן בן שלש ושמנים שנה בדברם אל פרעה (ו, ו ז). צריך ביאור בפסוקים אלו כמה דברים, בתחלה קשה למה התחיל הכתוב לשון יחיד באומרו 'ויעש', ואילו בסופו נקט לשון רבים 'כן עשו', דאם בתחילה יש איזה טעם למינקט בלשון יחיד, וכגון דבחדא מחשבתא ויחד עשו ציווי ה', ולכך שייך שם לשון יחיד, למה אח"כ חזר בו הכתוב ונקט לשון רבים.

עוד קשה כלל למאי נקט הכתוב הכפל הזה ויעש וכן עשו, דלמה לא די לומר ויעשו משה ואהרן כאשר צוה ה' אתם, וכן עשו למאי נכתב.

עוד צריך ביאור מה דאמר הכתוב דמשה בן שמנים שנה ואהרן בן שלש ושמנים, למאי נקט כן הכתוב כלל, דמה בא מנין זה להשמיענו, וכי סיפור דברים בעלמא נכתב בכתוב.

עוד עיין באור החיים הק' שביאר על הא דכתיב בדברם אל פרעה, דדייק מינה דדווקא ביום הראשון היה כן, ולכך כתיב בדברם לשון עבר, אבל אחר כך לא היה כן. דצריך ביאור מה כוונתו, וכי רצה לומר דאחר זמן כבר לא היו בני שמנים ושלוש ושמנים, הרי דבר ברור הוא שמנין שנותיו של האדם ממשך והולך, ומה

דהציווי הוא יחיד, ומה דכתיב כן עשו זהו על שאר ציוויים, שעל אף שאותם לא עשו מיד בכללות ה' לצוותם וכדכתב באור החיים, מ"מ כן עשו מה שציום, רק לא מיד כבתחלה.

כי ידבר אליכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין (ז, ט). צריך ביאור בפסוק זה כמה דברים, בתחלה קשה למה רק עכשיו בפעם הב' שהלכו משה ואהרן אל פרעה אמר להם הקב"ה לעשות בפניו המופת, הרי בפעם הראשונה שהיו אצלו היה לו לצוותם בזה, ובכך על מה שאמר שם מי ה' אשר אשמע בקולו היה עושים מופת זה להראות כוח ה' וצריך הוא לשמוע בקולו.

עוד צריך ביאור מהו דאמר הכתוב תנו לכם מופת, היה לו לומר תנו לי מופת כדי שהאמין לדבריכם, דלמה נקט לשון שהמופת יהא להם, וכי הם צריכים מופת הלא הוא זה שיבקש כן וכדאמר הכתוב. ואין לומר דתנו לכם היינו תביאו מופת שיחזק דבריכם, שא"כ היה לכתוב לומר תנו לי מופת לדבריכם, דעדיין הצורך במופת הוא בשבילו כדי שהוא יאמין, ולא לצורכם.

עוד קשה למה כאן אמר הכתוב שהמטה ייהפך לתנין ולא נקט כמו לעיל בפ' שמות גבי המופת שעשה לישראל שייהפך לנחש. והגם דכבר אמר רש"י הק' שהתנין היינו הנחש, וכדביאר דבריו בשפתי חכמים דשם התנין ביבשה הוא נחש והיינו הך. דמ"מ יקשה למה אין הכתוב נוקט לשון אחד בכל המקומות.

ובפרט קשה שאח"כ לקמן אומר הכתוב (פ' טו) והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך, הרי לפרעה אמרנו לעיל דנהפך לתנין, ולמה חזר שם הכתוב למינקט כפי שנקט גבי המופת שהראה לישראל שם בשמות, ולא כפי שנקט כאן גבי פרעה.

ועיין בספורנו שביאר דאיכא ב' מיני מופתים, דחד בא להראות כוח המשלח והיינו כאן אצל פרעה, וחד להראות אמיתות השליח דהוא שליחו של מי ששלחו, וזה היה אצל ישראל, דהרי ישראל יודעים ומכירים שמו וכוחו של הקב"ה, ולזה אין צריך להם שום מופת, והם רק צריכים הוכחה שמושה ואהרן שליחים של הקב"ה נינהו, ומשא"כ פרעה דצריך הוכחה לכוחו של הקב"ה עצמו כוח המשלח, שהרי הוא אמר לעיל מי ה' אשר אשמע בקולו.

ולפי זה אולי יהא ניחא הלשון שנקטו כאן תנו לכם מופת, והיינו דאם היה צריך פרעה הוכחה על השליחים דהיינו על משה ואהרן היה לו לומר תנו לי מופת, והיינו שאתם מי שאתם אומרים, והיינו השליחים של הקב"ה, אבל עכשיו שעליהם עצמם לא שאל כאן מופת, אלא על עצם מי ששלחם על כוחו, לכך אמר להם תנו לכם מופת, והיינו כדי שתוכלו אתם להיות שליחים צריכים אתם לעצמכם מופת שבאמת המשלח כוחו גדול כפי שאמרתם.

ואולי לכך גם לא אמר להם הקב"ה בתחלה לעשות לו מופתים, דהרי על עצם מה ששליחים נינהו לא ביקש פרעה מופת, ורק על כוח המשלח ביקש, ועל זה לא היה צריך הקב"ה לשולחם בתחלה ליתן מופת על כוחו, דלא היה לו להכינם כבר בתחלה שיאמר פרעה מי ה' ושלא ידעתי את ה' וכדומה, דרק אחר שהוא עצמו נקט

בכהאי גוונא הוא דצריכים ליתן לו כן, אבל מלכתחלה לחשוד בכך אנוש שיעיז פניו לומר מי ה' לא היה צורך להכניסם.

ומה דאצל ישראל נקט הכתוב לשון נחש וכאן נקט לשון תנין, אולי משום דעיקר שמו של התנין תנין הוא, ורק ביבשה נקרא נחש, ולכך שם הנחש מרמזו כאן על הטעם שלכך נכתב, דממילא לישראל שביקשו מופת רק על השליחים די להם בשם נחש, דהיינו בתוצאה של ירידתו ליבשה, דהרי לא ביקשו מופת על עצם המשלח, ומשא"כ פרעה דעל עצם המשלח ביקש מופת כתיב תנין, לרמז שאצלו המופת הוא על עיקר השם כמו שהוא שאל על עצם שמו יתברך.

ובזה ניהא למה אח"כ כשהלך משה אל פרעה ליאור כתיב והמטה אשר נהפך לנחש ולא לתנין, דשם איירי אחר שכבר ראה פרעה המופת על כוח המשלח, ועכשיו רק על כוח שליחו יראה עוד אותות, והיינו מכת דם שהיאור יעשה רצונו יתברך בשליחותו, לכך נקט שם לשון נחש דהיינו שם התוצאה מה שיצא תנין זה ליבשה, וכמו שנקט הכתוב גבי ישראל.

כה אמר ה' בזאת תדע כי אני ה' הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם וגו' ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטף ונטה ירך על מימי מצרים על נהרותם וגו' (ז, יז יט). צריך ביאור ענין מכה זו מכת דם, דבתחלה אמר הקב"ה למשה לאמור לפרעה שהוא מכה היאור במטה ויהפכו לדם, ואילו אח"כ שוב חוזר הקב"ה ומורה להם להכות על מימי מצרים, ולמאי היה צריך עוד הוראה זו אחר שכבר הורה להם כן באמירתם לפרעה.

עוד קשה דהרי כתיב כאן דלמשה אמר הקב"ה שיאמר לפרעה הנה אנכי מכה במטה אשר בידי, ולא הוזכר שהיה אהרן עמו, ואיך שייך לומר שמשה עצמו הכה המים, הרי להדיא כתיב אח"כ דאמר הקב"ה למשה אמר אל אהרן נטה ירך, ולמה נכתב כאן דמשה הכה.

ועל אף דכאבן עזרא כבר כתב דאמר אשר בידי אפי' דאהרן הכה, דמשום ששניהם משתתפים באות לכך נקרא על ידי שניהם. דעדיין קשה דהרי כלל לא הוזכר כאן שבא אהרן ואיך הוא הכה, ולכך ודאי לאבן עזרא כוונתו דכאן היה רק אזהרה על המכה ואילו המכה עצמו היה אח"כ, רק דעל זה קשה למאי היה צריך הוראה שניה וכפי מה שהקשינו כאן.

ועוד קשה דמשמע דכבר באמירתו לפרעה הכה את היאור והפכו לדם, שהרי אמר לו בזאת תדע דמשמע דבפניו עשה כן וכפי שאמר הכתוב כדי שידע כי אני ה', ואיך שייך שרק אח"כ יהא הוראה להכות היאור וכל מימי מצרים, דמשמע שעדיין לא היה המכה.

עוד צריך ביאור למה לפרעה אמר דיכה רק על היאור, ואילו אח"כ בהוראת הקב"ה אמר שם להכות על כל מימי מצרים על נהרותיהם ועל יאוריהם ועל כל מקוה מימיהם, דלמה נשתנה הוראתו אח"כ להכות על הכל ולא רק על היאור כבתחלה.

עוד צריך ביאור באמת היכן היה לו לאהרן להכות ע"פ ההוראה השניה, וכי היה לו לילך ולהכות בכל מצרים בכל מקוה מים, דהרי לא כתיב שהתוצאה תהא שכל מקוה מים יהפכו לדם, אלא כתיב דמה

חידושו

וארא

של מקרא

דאמר נטה ירך יהא על כל אלו, ואיך יתכן דבר זה להכות על כולם.

ואולי יש לומר דבאמת היו כאן ב' הכאות להפוך המים לדם, דבתחלה הכה משה עצמו לעיני פרעה על קצת מים מן היאור ונהפכו לדם, וכדכתיב על המים אשר ביאור ולא על היאור עצמו, וזה עשה כדי שיראה פרעה דה' הוא העושה המכות וידע כי הוא ה', ואילו אח"כ עשה אהרן המכה עצמה להכות כל מימי מצרים וכבבל מכה.

והיינו דבתחלה משה עצמו הכה על אף דניצל מן היאור וכדביאר רש"י הק' לקמן על הא דאמר אמר אל אהרן נטה ירך, דכאן כיון דלא על היאור עצמו הכה אלא על מים מן היאור, ממילא יכל הוא בעצמו להכות, ואילו אח"כ בהכאת המכה על כל מצרים הכה אהרון ולא משה, כיון דשם היתה ההכאה על היאור עצמו ועליה לא יוכל משה להכות כיון שהצילתו.

ולפי זה גם ניהא למה כתיב על כל מימי מצרים ולא רק על היאור כבתחלה, דבאמת עכשיו במכה עצמה היתה המכה על כל המים ולא רק על קצת מים כבתחלה. וגם ההכאה לא היה צריך אהרן להכות על כל מקוה המים, אלא כוונת הכתוב לומר דעכשיו בהכאתו את היאור כבר יהא ההכאה על כל מימי מצרים, ולא פירט כל אלו לומר היכן להכות אלא על היכן נהפכו המים לדם, וכדי לחלק מהא דנאמר לעיל בהכאת משה בתחלה דרק הקצת מים נהפכו שם לדם, וזהו דאמר נטה ירך על מימי מצרים, ואח"כ מבאר הכתוב היכן הם כל מימי מצרים על נהרתם ועל יאריהם וכו'.

יוצא לאור ע"י הר"ר זלמן חיים הומינר הי"ו, מחבר גליון 'דפירשנו' על הדף היומי, קרית קרעטשניף רחובות.

להנצחות ולרשימת תפוצה וכן לכל ענייני הגיליון ניתן לפנות למס' פאלפון 0533132203 או למייל sh0533132203@gmail.com